

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput Sextum. De mansione in cellulis, & de iugi ac continua oratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Prælati
de hoc
argu-
mento
discutit
nost. Em-
manuel.
loc. cit.
diff. 89.
varijs
adductis
SS. PP.
Senten-
tijs.

De man-
sione in
cellula 2.
p. statu-
torum
Carrus.
6. 1. 4. n. 1.
Simile
præcepti
de iugi &
continua
orat. apud
illam Reg-
nam in
Constitut-
tione B.
Franc.
6. 1. 6. &
Aug. 6. 6.
Eustach.
in Reg.
Monach.
6. 2. 6. &
habetur
in Reg.
Mon-
achorum
6. 1. 4.
Vid. lu-
pra lau-
datum 2.
part. di-
stincti
Reg. Tract.
3. diff. 6.
sic. 2. n.
321.

Ex prædictis autem Regulæ verbis aliud ul-
timum confectarium elicitur, quod sine Prioris
obediencia, & voluntate, nihil sine magnum, sive
parvum in monasterio agere liceat: id enim clarif-
simè sonant illa verba: *Ex de arbitrio & dispositione
ipsius postmodum, qua agenda sunt, cuncta procedant.*
Et quidem in monasterio tam in spiritualibus,
quàm in corporalibus, tam in internis, quam in
externis operationibus nihil esse aggrediendum
sine prævia Prælati autoritate ac obedientia, ubi-
que Patres docent. Isidorus enim libro 2. de officiis
cap. 15. laudans Religiosorum vitam, inter alia sic

ait: *Neque aliquid ab eis sine vultu Paterna jurisdictionis
assumitur: & Divus Benedictus in Regula Cap. 49.
Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt: &
Cap. 67. ait: Similiter correctioni Regulari subiacent,
qui aliquid quamvis parvum sine iussione Abbatis face-
re presumpserit. Plura de hoc, eaque huic proposito
apertissima, infra in Epilogo Regula, dubitatione
secunda, à nobis adducuntur.*

CAPUT SEXTUM.

De mansione in cellulis, & de iugi ac continua oratione.

T E X T V S.

Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes: nisi alijs justis occasionibus occupentur.

GLOSSA VI.

Hucusque in nostra Regula tantum, vel sal-
tem præcipuè actum est de Eremico loco, & si-
tu, ac de potestate Prælati, & dispositione mona-
sterij: jam ab hoc Cap. subditorum obligationes, &
nostrum institutum, sive scopum incipit aperire.
In primis igitur hoc Capite præcipitur, ut singuli
die ac nocte in nostris cellulis maneamus, nisi alias
ab eis aliqua justa causa cogamur recedere. Præ-
terea, quod in eisdem cellulis, die ac nocte, divinæ
legis meditationi & assidue orationi studeamus.
Juxta hæc igitur duo præcepta, hujus capitis com-
mentaria in duas dividemus partes. In quarum
prima de mansione in cella: in secunda de medita-
tione & oratione, DEO dante, dicemus.

Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte, &c.

Ex his primùm collige, non utrunque præ-
cipi à Regula in cellis manere, sed & præterea
consulò addi (singuli) ut denotetur, unumquem-
que singulariter & totum in propria cellula habi-
tare debere, ut melius orationi vacet, juxta ea, quæ
superius Cap. 3. adnotavimus.

Secundò collige, prædictis verbis denotari
& præcipi, unumquemque omni tempore in cel-
lula commorari debere: quod significant illa ver-
ba (*die ac nocte*): idque nisi alijs justis occupationibus
ab eis compellatur exire. Ex quo obiter nota, non
quamlibet occasionem sive causam sufficere, sed
eam tantum, quam justam vel obedientiam, vel ne-
cessitas, aut alia rationabilis causa reddat.

D V B I V M I.

Dubitat tamen aliquis primò, an illa verba
(*die ac nocte*) referenda sint ad anteciolem
Capitis partem, scilicet, ad mansiorem in cellula,
an fortè ad secundam, hoc est, ad meditationem,
& orationem assiduam? Respondetur, sine dubio
prædicta verba ad utramque Capitis partem re-
ferri debere: utramque enim aperte copulata, &
Ib. à Jesu Oper. Tom. 1.

connectunt: & ita ad utramque relata optimum
reddunt sensum, nempe: *Maneant die ac nocte in
cellulis manentes in lege Domini, ita, ut die ac nocte
tam ad unum, quàm ad aliud referatur.* Et hoc pri-
mò constat ex communi consensu & interpreta-
tione Ordinis. Ita enim ab initio ab omnibus re-
ceptum est, non solum ad continuam orationem,
sed etiam ad perpetuam cellæ commorationem,
omnes ex instituto nostro teneri.

Præterea, ex ipso Regulæ contextu non ob-
scure hoc ipsum patet: nam his verbis, *Maneant sin-
guli in cellulis suis die ac nocte*, quæ est prima hujus
Cap. pars, rectè junguntur, & correspondent se-
quentia verba: *In lege Domini meditantes, & in ora-
tionibus vigilantes*: ita, ut die meditentur, nocte ve-
rò, in qua vigiliæ præcipuè exercentur, in oratio-
nibus vigilant. Tum etiam, quia prioribus Capitis
verbis quasi ipsa materialis clausura præcipitur:
posterioribus verò modus, quo in cellis manere
& exerceri debeant, describitur, nempe *meditando,
&c.* Unde illa determinatio, *die ac nocte*, pariformiter
utrumque respicit, & determinat. Nam in
jure receptum est, quod una determinatio respi-
ciens plura determinabilia, pariformiter ea debeat
determinare.

Præterea tertio, quia quando hæc Regula
mitigata fuit, inter causas mitigationis ea præcipuè
fuit *Eugenio IV.* ob oculos posita, quod fratres te-
nebantur ad orationem, & meditationem conti-
nuam: & insuper ad commorationem cellularum
perpetuam, ut patet ex Bulla mitigationis in præfa-
tionibus adducta.

D V B I V M II.

Circa illa verba, *juxta eas*, multos dubitasse vi-
di, an Religiosus absque Superioris permittu
& licentia possit extra suam cellulam, prope eam
tamen, manere. Cujus dubij negativam partem
non parum urget mitigationis Bulla, in qua indul-
getur, ut possint Fratres liberè & licite exire ad
claustra: ergo id non erat antea ex vi Regulæ per-
missum; & ex consequenti neque hoc tempore,
quo

quo non regulæ puritatem, & primitivum rigorem in hoc observamus.

Secundò pro hac eadem parte facit: quia cum olim diversa esse Monasteriorum dispositio & situs, ut constat ex *Cap. 2. & 3. ita*, ut cellulæ ad invicem distantes, & separatae essent: oportebat tunc, ut Fratres extra proprias cellulas per aliquod spatium parum ab eis distans, possent exire & deambulare. Hoc enim maximè ad orationem & contemplationem illos sæpe juvaret. At nunc alia est Monasteriorum forma, & dispositio, cum omnes cellæ simul in uno dormitorio jungantur, & sic quæ antea Eremum, nunc cœnobium representent. Quare cum immutata sit Monasterij forma, non mirum, imò necesse est, ut & jus & regula in hoc etiam immutetur. Ita enim superius sumus philosophati de cellula Prioris. Et confirmatur, quia hæc licentia propè cellulas exeundi, modò supposita cœnobiali disciplina, contra Regulæ intentionem pugnare videtur: nam certè si unicuique liberè licet, extra cellulam manere, facillè in utilibus confabulationibus ansam alijs præbibi: & sic finis Regulæ aut extinguetur, aut valde immuetur, cum se in se impossibile sit in multiloquio orationem conservari.

Negativam huiusmodi quæstionem confirmatur secundò, quia ferè omnes Prælati, præcipuè timorati, subditos cum extra cellulam vagantes conspiciunt, eos increpare solent, & ad cellas redire præcipiunt: neque in hoc Prælati animadvertunt, an subditi propè an longè sint à cellulis, neque unquam subditi ibi neque aibi excusantur: quæ à posteriori magna est conjunctura, prædictam Regulæ exceptionem sive indulgentiam jam inter nos ex communi interpretatione cessasse.

Ultimò, si Religiosi possent prope cellulam existere, & omnibus hoc permissum foret, & ita de facto fieret, ut omnes in dormitorio extra cellulas manerent, aut per alia monasterij loca deambularent: quid in Religione nostra absurdè fingi aut excogitari posset? Manifesto ergo constat, dictam limitationem nunc, sine magna Religionis deformitate, & relaxationis periculo, locum habere non posse.

Pro parte verò affirmativa in primis urgent ipsius Regulæ clara & indubitabilia verba, à quibus minimè licet recedere. Secundò, quia etiam aliqui Prælati, viri pii & prudentes, non multum in hoc existunt scrupulosi. Tertiò, quia in *1. par. constitut. Cap. 7. ita dicitur: Ut melius servetur regula nostra, que præcipit, Fratres nostros manere in cellulis vel juxta eas, præcipimus, &c.* Ergo Capitulum Generale, in quo ea Constitutio edita fuit, eam Regulæ limitationem admittit & approbat.

In hac dubitatione, quæ non parvi ponderis videtur, illud in primis constituo, Religiosos non posse absque necessitate ad claustra pergere, aut per ea deambulare. Id evidenter colligitur ex prima ratione pro contraria parte adducta; aliàs enim nos Regulam in hac parte mitigatam servavimus. Nam si ambulare per claustra relaxatio Regulæ est, non potest id nobis sine relaxatione licere. Et idem sciendum est de deambulatione & progressu ad monasterij hortum: id enim sine superioris licentia minime fieri potest, quia hoc non est juxta cellulam manere, sed longè ab illa discedere. Præterea, quia si nobis licet libere hortum adire, cur etiam non liceat ad quæcumque alia Monasterij loca pergere, & per omnia vagari? cum frequenter hortus magis à cellula, quàm alia

loca, distent. Unde ad omnia, quæ intra Monasterij ambitum continentur, accessus non prohibetur. Quid igitur est quod Regula præcipiat, ne exeamus per plateas & vicus sine licentia? Optima certe erit cellulæ clausura, si per totum monasterium, aut per majorem ejus partem licet discurrere. Quare, aut dicendum est, nos non teneri aliqua strictiori obligatione ad manendum in cellulis, quàm ceteros Religiosos; aut testigenda est hæc facultas à cellula exeundi eo modo quod dixi, nempe, ut non liceat claustra, hortos, aut alia Monasterij loca adire, nec per ea sine licentia discurrere.

Secundò mihi valde probabile videtur, posse nos aliquando juxta cellulæ januam exire, & prope eam manere, dummodo alia incommoda non sequantur, quale erit, si omnes cellulæ simul essent in uno dormitorio: nam tunc turpe esset, & valde irregulosum, si omnes vel aliqui juxta proprias cellulas considerent. Ubi verò prædictum inconveniens cessat, vel aliud simile, (scilicet, quando Prælati ob alias causas rationes juxta cellulas esse prohiberet,) possunt licite Religiosi in mediocri distantia ex tra cellam, vel ad si vendum sole, vel ad commodum studendum, vel ob aliam rationabilem causam egredi.

Neque contra hanc resolutionem utriusque partis argumenta obstant. Nam ad primum pro parte negativa nos libere fatemur, non esse licitum ambulare per claustra, vel ad alia loca similia exire. Ad secundum respondetur, quod et si mutata sit domorum dispositio, servari tamen debet Regula in eo, quod commode potest, præcipue quando nullum incommodum sequitur.

Ad confirmationem Respondetur, quod in casu, quo Regularis disciplina & silentij custodia periclitetur, tunc justa est causa, ut Prælati possint, & debeat hujusmodi egressus impedire.

Ad secundam confirmationem respondetur, Prælatos justè præcipere id, quando prædicta experiantur incommoda.

Ad ultimum jam dictum est, quod (licet in dormitorio considerare inconveniens sit) tamen quando cellula non est in dormitorio, tunc prædictum inconveniens cessat: imò quando dormitorio esset prope aliquod solarium, rectè possent eò accedere, si non esset periculum confabulandi, aut alias committendi inutiles contentiones.

Ad ea verò, quæ pro parte affirmativa obijciuntur, Respondeo ad primum, quod Regula intelligenda est, quando nullum sequitur inconveniens: & sic pii Prælati id absque scrupulo permittunt. Et sic patet ad secundum, & tertium, quod constitutio Ordinis non est contra nostram sententiam. Nam nos etiam concedimus, eam indulgentiam non esse ablatam, sed potius nunc permanere, ea tamen moderatione, qua supra dicto *Cap. 1. & 2.* explicata est.

Ex his inferitur verus intellectus, & genuina & litteralis expositio prioris partis hujus capituli. Ultra verò progredi & inquirere libet causam, ob quam à Regula tam stricta cellulæ clausura præcipiatur. Et ideo sic tertium dubium.

D VBIUM III.

Quæ sit ratio, cur in nostra Regula ita strictè cellulæ custodia præcipiatur.

In hoc dubio præmittenda sunt ea, quæ de jugi cellulæ habitatione Patres docent, ut ex his clausuræ fructus unicuique pateat: simulque animadvertendum, quam nostra institutio, antiquorum Monachorum, seu (ut verè loquamur) Majorum nostrorum vivendi ritui conformis sit. Deinde in secunda hujus dubij parte rationem & causas colligemus, ob quas nobis tantopere cellæ custodia commendetur.

Quantum ad primum, Ægyptijs Monachis (quos nos non immeritò ut Patres, & majores colimus) ex Cassiano, qui eorum instituta exoptat, ea optime novit, constat, magnam die ac nocte in suis cellulis jugiter perseverandi fuisse curam. Nam ut hic lib. 2. in 1. Cap. 15. scribit, Nullus audeat & quidem per totum diei spatium è cella sua progredi, aut deserere opus in ea solitus exercere: nisi forte cum fuerint ad officium necessarii cuiusque operis evocati. Et lib. 4. Cap. 10. docet, eos sine licentia minime è cella progredi audent. Et in opte 16. Cap. ejusdem lib. sic inquit: Sifinita Synaxi non revertebatur quis statim ad suam cellam, punitetur. Plura alia de hac continua cellæ habitatione passim idem tradit Cassianus, præsertim lib. 2. 3. 4. & 10. & alijs etiam locis infra citandis. Hæc igitur Majorum nostrorum commorandi in cellula cura, ad unguem, ut ab ipsis custodiebatur, à nostra Regula commendatur.

Basiliius etiam hanc cellulæ mansionem, sermone secundo exercitationis, his verbis commendat. Si itaque contigerit, te juxta circumstantiam negotiorum aliquam, è cella proficisci, armatus in pectore timore DEI, & inserta in manu charitate Christi, devotissime per omnem continentiam voluptatum incursumque, statim necessitate expleta restit, ne immoretur: seu velocibus alis utere ad reditum, velut innocens quædam columba ad arcem, quæ te emittit, transfugiens, sicque perseverans tuis cogitationibus, contingere tibi non posse in ullo alio loco salutarem requiem. Et in fine ejusdem sermonis. Persevera (inquit) in cella, non dies, neque menses, sed multorum annorum circuitus, Hymnis & alestibus Dominum celebrans in nocte, & in die, imitans opera Cherubim. Recolendus est idem Basiliius in consilio. Monast. Cap. 7. & 8. ubi stabilitatem cellæ monacho amplectendam, vagationesque sine justa causa fugiendas præcipit.

Mirum etiam est, quàm frequens sit D. Bernardus in hoc proposito consulendo: hic enim ad Fratres de monte Dii (nempe ad Carthusienses sive (ut alij volunt) ad nostri Ordinis Fratres) scribens, sic monet: Propter hoc, secundum formam propositi vestri habitantes in celis, potius quàm in cellis, excluso à vobis toto seculo, otios vos inclusistis cum DEO. Et infra: Omnium bonorum officina est cella, & stabilis perseverantia in ea. Et paucis interiectis Regat sanctæ obedientia Regula bonam voluntatem, illa verò corpus, & doceat illud posse consistere in loco, cellam pati, seu quæque morari. Impossibile est, hominem fideliter figere in uno avinum suum, qui non prius alicui loco perseveranter affixerit corpus suum. Et denique infra addit: Alia cella tua exterior alia interior: exterior

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

est, domus, in qua anima tua cum corpore tuo habitare interior est, conscientia tua, quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum interior DEUS cum Spiritu tuo: dilige ergo interiorem cellam tuam, dilige exteriorem, & unicuique suum impende cultum. Hæc Bernardus. Quæ verò de causa, cellæ commoratio tam arcta & assidua antiquis Monachis fuerit injuncta, varijs in locis explicat Cassianus, præcipue tamen lib. 3. 4. & 10. institutionum c. 3. ubi hanc ostendit: quia Spiritus acedite maxime solet Monachos infestare, ut paulatim protrahat è cella, actus suæ professionis incipiant oblivisci, qui non est aliud, quam intuitus & contemplatio divinæ puritatis; quæ non alibi potest, nisi in silentio, & jugi cellæ perseverantia, ac meditatione conquiri. Quo quid aptius nostro proposito dici posset, ut cellæ utilitas appareat, ut constet, nostrum institutum, & professionem ab antiquis illis Ægypti, & Palæstinæ monachis deducta fuisse.

Præerea idem Cassianus, Collatione 24. cap. 3. latè docet, ad interiorem hominis puritatem, pervigilem cellæ solitudinem maxime conducere. Nam variæ ac effusæ cogitationes à nemine profusus, quam vis sollicito, ac vigilantia, vel caveri poterunt, vel videri, nisi qui corpus atque animum jugiter intra parietum septa concluserit: ut ita quis velut piscator egregius victum sibi Apostolica arte prospiciens, in tranquillissimo cordis sui profundo agmina cogitationum natanantia, intentus, atque immobilis caperet: & tanquam è prominenti scopulo cutiosè profunda prospectans, quas ad se hamo trahere debeat salutari; quas verò tanquam malos ac noxios pisces negligat, ac refuret, sagaci discretione didicet. Et Cap. 4. prosequitur: In hac ergo unusquisque custodia perseverans efficaciter illud implebit, quod per Habacuc Prophetam factis evidenter exprimitur: Super custodiam meam stabo, & ascendam super petram, & speculabor, ut videam, quid loquatur in me, & quid respondeam ad arguentem me. Huculque Cassianus.

D. Bernardus hanc cellæ commorationem ad cordis puritatem & orationem, latè prosequitur, ut sup. Cella, inquit, & calis habitatio cognata sunt: quia sicut calum & cella ad invicem videntur alii quam habere cognationem nominis, sic & pietatis. Nam à celando calum & cella nomen habere videntur: & quod celatur in calis, hoc & in cellis: quod geritur in calis, hoc & in cellis. Quidnam est hoc? Vacare DEO. sicut Mitifica DEO. A cella enim in calum saps ascenditur: vix autem custodiæ unquam à cella in infernum descenditur, nisi sicut dixit cellæ bo-Psalmissa, Descendant in infernum viventes: videlicet, na & ne descendant morientes. Moriens autem vix aut nunquam aliquis à cella in infernum descendit: quia vix unquam nisi celo prædestinatus in ea usque ad mortem persistit. Et infra: Cella, terra sancta est, & locus sanctus, in qua Dominus & servus ejus saps colloquuntur, sicut vir ad amicum suum: in qua crebrò fidelis anima verbo DEI conjugitur sponsa sponso sociatur, terrene celestia, humana divinis ununtur. Siquidem sicut templum sanctum est DEI, sic cella est servi DEI: & in templo, & in cella divina tractantur, sed crebrò in cella. Et aliquibus in re: potius addit: Otiosum non est vacare DEO, imò negotium negotiorum hoc est, quòd quicumque in cella non agit fideliter & ferventer quodcumque agit, quod propter hoc non agit, silicet, ut DEO serviatur, in eo quod agit, otiaur. Hæc & plura alia ibidem, ut optime solet, tradat Bernardus. Ac denique Basiliius 7. suarum Constitutionum, cellæ quietem, ac diurnam cohabitationem ad mentis puritatem obtinendam ordinari, testatur.

V y 3

Nec

Nec hanc solum, verum per multas alias hic sanctiss. Pater commemorat in cella utilitates & commoda producit opus. de laud. vit. solitar. his verbis: O cella negotiorum celestium apotheca, in qua videlicet illarum mercium summa reconditur, quibus terra viventium possis reparatur. O cella spiritualis exercitij mirabilis officina, in qua certè humana anima Creatoris imaginem in se restituit, & ad sua originis redit puritatem: ubi sensus obtusi ad subtilitatem sui acuminis redeunt, & pro vitiosa natura sinceritatis azyma reparitur! O cella spirituale prorsus habitaculum! namque de superbis factus humilis, de gulosis sobrios, de crudelibus pios, de iracundis mites, de otiosis reddis in divina charitate ferventes! Tu diosque linguarum: tu luxuriosis rumbus nitida castitatis adhibes cingulum: tu facis ut levis quique ad gravitatem redeant, ut iocosi scurrilitatibus percaut, ut vaniloqui & procaces se sub districti silentij censura castigent.

Neque hæc duntaxat commoda, & bona in cella repetiuntur, verum & plurima alia, inter quæ non infima, quod per illius custodiam à multis & magnis periculis liberemur. Nato ut jam laudatus Basiliius, serm. 2. sup. accit, inquit: Egressus es de cella tua, reliquisti continentiam, oculos transmissisti in mundum. Quare admoneat (ut supra retulimus) ut exeat quis, quando necesse fuerit, de cella Dei timore armatus, & ad eam quàm citissimè redeat. Unde Theodorus Abbas apud Casianum Collat. 6. Cap. 13. hoc ipsum monet: *Fugis cella commemoratio retinenda est. Toties enim etiam reversus quis, velut novus in ea & incipiens habitator titubabit, atque turbabitur, quoties ab eadem fuerit evagatus. Illam namque, quam in cella residens acquirerat intentionem animi, si fuerit relaxata, recuperare rursus non sine labore poterit, ac dolore. Et per hoc reductus retrò, non de amisso cogitabit profectum, quem super adiacere potuit, si cellam non fuisse excessus: sed gaudebit potius, si illum statum, de quo recidit, semetipsum senserit recepisse.* Quod & ipsa experientia compertum est: hoc ipsum scilicet quod Abbas præfatus docet; varias enim perturbationes, contentiones, judicia, innumeratasque alias labendi occasiones cellæ inclusionem vitamus.

Ex his jam patet propositæ dubitationis resolutio, quare (scilicet) in nostra Regula in cellula, nocte dièque persistere moneamur. Nam cum nostræ Regule peculiaris finis, a si dua sit divinæ legis, nocte dièque meditatio: nullum aliud medium efficacius, & ad hujus finis consequutionem convenientius, ac proximius excogitari potuit, quam diuturna, & stabilis cellæ commemoratio: ut ita, intrantes cubiculum nostrum, ut Dominus docuit *Matth. 6. Cap.* clauso ostio, ad celestem Patrem orationes fundamus. Ibi enim cum omnium cogitationum sive sollicitudinum strepitu cotinuum careat, purè & familiariter DEO colloquimur. Undè non incommode cella, domus orationis dici potest: tum, quia iuge orandi studium exigit: tum etiam, quia commoditatem tribuit id optimè exequendi: cum curas omnes tam internas, quam externas removeat. Quæ cum ita sint, sine dubio cellæ habitatio ad continuam meditationem maximè confert.

Hanc verò cellæ indefatigabilem custodiam ut rectè servavimus, nostra Regula potissimum medium advenit, laborem manuum, qui ad hoc propositum maximè conducit, ut latè Casianus lib. 10. instruit, per totum, ac varijs alijs

In locis: de quo nos quoque infra latius dicemus.

Die ac nocte in lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes. Hæc est hujus Cap. secunda pars, in qua continua divinæ legis meditatio nobis imponitur. Hic est potissimum nostræ Regule scopus, ut supra latius sumus prosequuti quem nostræ militiæ tela veluti scopum respiciunt. Quæ tamen hic potest, quare nostra Religio inter alias, hunc finem à nulla alia Regula intentum ita acchè proficiatur? Responderetur, eam potissimum fuisse causam, quia cum in nostra Regula vita eremitica, ac suo modo solitaria instituitur, & hæc respiciat veluti finem, DEI & celestium rerum contemplationem (ut ex Casiano patet *Collation 19.* idem quæ est de fine vitæ Eremiticæ) fit, ut austeræ & solitariæ vitæ, quæ in Regula decernitur, nullus alius finis congruentior esse possit.

Quare ad hunc finem, (ut supra dicebamus) noster principalis debet tendere conatus: & quidquid ab hoc diverlum est, quamvis aliàs magnam, importunum tamen aut certè noxium judicandum est. Omnis igitur alijs, quæ de hoc fine, nempe de oratione, ac meditatione, ac de ejus utilitate & fructibus, à Patribus & varijs alijs Authoribus scripta sunt, (nam hæc, & similia, quæ dicentè ad nostræ Regule expositionem non conduxerint, prætermittenda decernimus;) tria in hoc capite erunt investiganda. *Primum*, quid intelligatur nomine orationis, & meditationis. *Secundum*, an sit homini possibile, die ac nocte in lege Domini meditari, & orationi assidue vacare. *Tertium*, quæ sint, quæ facere, quis teneret, ut huic nostro fini, & scopo satisficiat: & an forte quis ob aliquam justam causam ab ejus adimplentione exculatur.

D V B I V M I.

Quid significetur his verbis, in lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes?

Cum duo in nostra Regula distinctè præcipiantur, meditari scilicet in lege Domini, & in orationibus vigilare: oportet primo loco, quid oratio, & quid meditatio sit, explicare, ut sic Regulæ mens clarè ab omnibus percipiatur. Et, ut ab oratione incipiam, licet oratio multas habeat acceptiones, propriè tamen & in rigore accipitur pro deprecatione sive petitione. Quia ratione ex mente Damasceni eam definit S. Tho. 2. 2. q. 83. art. 1. dicens, *Oratio est petitio decentium à Deo.* Cui consonat D. Basiliius, oratione in Juliam. *Oratio (inquit) est boni cuiusdam petitio, quæ à pijs ad DEUM effunditur.* Gregorius Nyssenus oratione secunda de oratione Dominica, *Oratio est petitio bonorum, quæ Deo cum supplicatione offertur: & Divus Augustinus, Oratio (ait) quædam petitio est.* In prædicta igitur Damasceni definitione petitio ponitur loco generis; *Decentium* verò, loco differentie: ut excludantur petitiones inutiliter ratione vitæ orationis deficientes.

Unde

Quomodo de cella egrediendum.

Legend. nost. Ermanuel loc. cit. qui optime de SS. PP. hæc omnia pertractat.

Matth. 6.

Quid sit
oratio

Unde oratio in hac acceptione usurpata pertinet ad intellectum practicum, estque illius actus & operatio: quod & testatur idem S. Thom. ubi sup. Nam oratio nihil aliud est, quam exprimere mentem nostram, illamque DEO dicere ac manifestare, & ab eo aliquid petere, sive postulare. Petitio autem, cum sit intimatio ac loquutio, ad orationem necessarium pertinet. Nam cum intellectus & voluntas ad orandum simul concurrant; voluntas concurrat desiderando id bonum, quo caret; intellectus verò illud desiderium explicando, & proponendo, eiusque adimpletionem postulando: & in hoc consistit formaliter oratio: quemadmodum in rebus corporalibus, cum re aliqua indigemus, per appetitum prius rem illam desideramus; per linguam verò (quæ est appetitus interpres) necessitatem alteri aperimus, & rem illam ab eo efflagitamus: & in hoc secundo consistit petitio.

Præterea oratio, quantum ad præsens attinet, alia est mentalis, quæ mente tantum concipitur: alia verò vocalis, quæ ultra hanc mentis conceptionem, vocem addit. Mentalis utilissima est, præcipue cum quis privatim orat; quia tunc ferventior solet esse, quam si vox corporalis addatur, ut Concilium provinciale Mediolanense parte 3. Cap. de divini officii docuit: ubi sic scripsit: Quia mentis oratio tantò præstantior est eâ, quæ solum ore exprimitur, quanto animus est excellentior corpore; plis incredibile solatium affert, & fructum. Huius autem excellentiæ supra vocalem ea est ratio: quia per mentalem nos sæpe toto cordis ictu DEI aures melius attingimus, cum ab omni strepitu corporali vacamus, quam si voce simul & corde orare velimus. Quamvis interdum vocalis etiam utilissima sit, Idque pluribus de causis, quas adducit S. Thom. ubi sup. ar. 12. De oratione igitur mentali, quam vocali, Regula accipienda est, cum universaliter loquatur: ita, ut huic præcepto fiat satis, sive vocaliter, sive mentaliter oratur. Et hæc de Oratione.

Quid sit
meditatio

Est autem meditatio, Authore S. Thoma, 2. 2. questione 180. artic. 3. processus sive discursus intellectus, in veritatis inquisitione occupati: & idem est (secundum Divum Bernardum in libro de consideratione) ac consideratio: imò (secundum Aristotelem) omnis actus intellectus, consideratio dicitur. Et in hoc sensu loquimur etiam nos de meditatione, prout comprehendit quemcumque actum intellectus speculativi, circa inquisitionem & indagatio nem veritatis.

In quo
differat
meditatio
ab
oratione

Quo supposito, meditatio differat ab oratione: primò, quia meditatio est alicujus veritatis consideratio: oratio verò est petitio à Deo: præterea meditatio est actus intellectus speculativi; oratio verò est actus intellectus practici.

Meditatio
alia
generalis,
alia
specialis.

Meditatio est duplex. Alia est generalis, quæ est circa quamlibet veritatem consideratio: & sic Philosophi naturales meditari dicuntur: & omnis, qui aliquam veritatem proprio labore cupit adipisci, eam illam meditari dicitur. Alia est specialis, quæ tantum est circa divinam legem, secundum illud Psal. 1. *Beatus vir, qui in lege Domini meditatur*: & illud: *In lege eius meditabitur die ac nocte.*

Psal. 1.

Quibus prænotatis, primò constituendum est, Regulam nostram illis verbis, *die ac nocte in lege Domini meditates*, præcipere ac velle, mentem nostram debere esse occupatam ferè semper in divinæ legis consideratione. Per divinam autem

legem duo intelligi possunt. Primum, quæcumque ad DEUM & divina beneficia pertinent, ut sunt bonitas, charitas, misericordia, ceteraque DEI attributa, & præterea eius erga homines beneficia, ut sunt creationis, Redemptionis, Fidei, inspirationum, vocationum per se vel per alios, expectationis ad penitentiam, præservationis à tot periculis animæ & corporis: & denique plura alia unicuique propria & maxima beneficia. Secundum, defectum & culpæ propriæ consideratio: ad quod etiam pertinet labilitas ad peccandum, dissipatio propriæ substantiæ, nuditas à virtutibus, vulnera ignorantiae, malitiæ, infirmitatis, & concupiscentiæ, & alia quæ exactè licet breviter prosequitur Cajetanus, 2. 2. quest. 82. articulo 2. Quæ omnia considerans, ideo dicitur in lege DEI meditari, quia ista per legem divinam & factas scripturas nobis innotescunt, & ex earum meditatione, veluti ex intrinseca causa, in nobis gignitur vera devotio; quæ reddit promptam voluntatem ad divinum obsequium, ut docet S. Tho. dicto art. 2.

Præterea, ad meditationem divinæ legis reddi potest quodcumque Theologiæ & scripturæ sacræ studium, imò & Logicæ ac Philosophiæ, si eo sine talibus scientiis vacamus, ut melius divinas scripturas & legem DEI cognoscamus.

Secundò existimo, quòd nomine orationis in Regula positi intelligantur postulationes, sive obsecrationes, aut gratiarum actiones: hæc enim sunt partes orationis, ut constat ex Apostolo 1. ad Timoth. 2. ubi quatuor constituit quasi species sive partes orationis, cum ait: *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, & postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Per obsecrationes enim Theodot. in Commentariis huius loci, & Augustinus Epist. 59. ad Paulinum questione 5. intelligi dicunt deprecationem malorum, nempe, remissionis peccatorum; per orationes verò exponunt petitiones bonorum, ut gratiæ, & gloriæ: at per postulationes (teste Augustino ibidem) quæcumque postulatio significatur: & denique per gratiarum actiones, id quod sonat: ita ut sensus Divi Pauli sit, orandum esse DEUM pro malis avertendis, & bonis accipiendis: & quidem utraque postulanda esse in futurum, & pro jam impetratis gratias esse exhibendas. Quicumque igitur hoc vel illo modo oraverit, in orationibus vigilabit, & Regulæ satisfaciet.

Tertiò certum existimo, ex vi Regulæ omnes nos teneri non solum ad meditandum, sed etiam ad orandum die ac nocte in sensu, quo in sequenti dubio declarabimus. Hoc dictum probatur: quia id expresse in Regula cavetur illis verbis, *In lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes.* Non ergo unum aut alterum sufficit, sed utrumque ad perfectam adimpletionem requiritur: præcipue cum ex dictis constet, aliud esse meditari in lege Domini, aliud verò in oratione persistere, ac vigilare.

D V B I V M II.

An sit possibile id, quod Regula præcipit, ut die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.

PRO parte negativa hujus dubij in primis apparet, de hac frequenti ac jugi oratione minime posse ferri præceptum. Primum, quia hoc est impossibile. Nam, ut Cassianus loquitur *Collatione 1. Cap. 3.* Inherere quidem DEO cogitare, & contemplationi ejus inseparabiliter copulati, impossibile est homini, ista carnis fragilitate circumdato. Nam quis unquam (ut ejusdem Cassiani *Collatione 23. Cap. 5.* verbis utar) *quamvis præcipuus omnium justorum atque sanctorum, hujus corporis vinculu colligatus, summum hoc bonum ita possidere potuisse credendus est, ut nunquam à divina contemplatione discedens, nec parvo quidem tempore ab eo, qui solus bonus est, ceterent cogitationibus pueretur abstractus?* Et infra: *Ipsum illum Apostolum Paulum, qui omnium Sanctorum Laborem, passionum numerositate transcendit, nequamquam hoc implere potuisse confidenter adstruimus.* Hæc Cassianus. Quia ergo ratione credi potest, Regulam nos ad hanc plusquam humanam contemplationem voluisse ligare? præcipue cum hoc sanctissimis viris fuerit in observabile, & impossibile.

Secundò, quia Regula non potest ferre præceptum de re putè interiori, cum neque ecclesia, secundum receptam omnium sententiam, id possit. Sed oratio & meditatio, de quibus hic loquimur, actiones sunt immanentes, & operationes animæ omnino interiores: ergo hoc non est Regulæ præceptum, sed potius putandum est consilium, si ve directio quædam.

Tertiò & ultimò: quia in nulla Religionis Regula simile præceptum invenies. Quare signum est, rem adeo necessariam à Patribus prætermittam idèd fuisse, quia de ea in suis Regulis præcepta edere non poterant.

In hac difficultate, quæ circa diurnitatem orationis potissimum versatur, in primis ex jure divino tanquam certum supponimus, nobis non esse aliquod determinatum tempus ad orandum. Ita docet S. Thom. in *4. dist. 15. quæstion. 4. ar. 1. quæstioncula 3.* & communiter alij. Quamvis autem nullus certo & præfixo tempore teneatur orare; omnes tamen, quando ad usum rationis pervenerint, præcepto naturali & divino obligantur aliquo tempore orare, Ita sentire videtur S. Thom. ubi supra: quia oratio medium quoddam est præcipuum ad obtinendam spiritualem salutem, quam tenentur omnes procurare: quamvis difficile sit, ut ex Paludano docuit Navarrus *Cap. 3. de oratione, num. 9.* determinare, quando quis peccet mortaliter non-orando, sistendo solum in prædicto jure naturali, & divino.

Secundò suppono, nos per Spiritum Sanctum sæpe ad jugem, & continuam orationem vocati: quod Dominus verbis & parabolis sæpe peritua dero studuit. Nam *Luc. 11.* parabolam narrat illius, qui, ob importunitatem assidue petendi imperavit, quod voluit, & *Luc. 18.* expressis verbis ait: *oportet semper orare, & nunquam deficere.* Et continuo adjecit parabolam viduæ, quæ sola precum perseverantia, à judice ferè inexorabili sententiam, judiciumque extorsit. Et *Luc. 21.* *Vigilate utique, omni tempore orantes.* Quam doctrinam

LUC. 18.

LUC. 21.

apud Ecclesiast. legimus *capite 8. Ne impediaris orare semper: & apud Apostolum primò ad Thesalonicen. ultimo: Sine intermissione orate.*

His præmissis, hujus dubitationis nodus in eo consistit, quid velit Scriptura, quando nos semper vel sine intermissione excitat ad orandum: ex hujus enim solutione facile erit perspicere, quid etiam nostra Regula illis verbis significet, *Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes?*

Prima est aliquorum sententia, qui sentiunt eos semper orare, qui semper bene operantur & vivunt: & videtur esse de mente G'ossæ, & Cajerani ibidem, & Navarr. ubi supra numero 7. At quamvis aliqua ratione, opera bona genus quoddam orationis dici possint, his enim à DEO sæpe misericordiam impetramus: tamen si propriè & in rigore loquamur, hic sensus longè distat à vero & literalis sensu illorum Christi verborum: *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Nam ex adjunctis parabolis de vidua, & de judice evidenter colligitur, ibi sermonem esse de oratione, prout petitio quædam est.

Alij verò exponunt, ut semper orare nihil aliud sit, quam mentem cum DEO per amorem, & desiderium assidue conjungere. Hujus sententiæ imprimis est Divus Augustinus *Epistola 121. ad Probam, Capite 9.* & in *Psalmum 37.* in illa verba: *Domine ante te omne desiderium meum;* ubi sic ait: *Ipsum desiderium tuum, oratio tua est, & si continuum desiderium contemplativa oratio: non enim dicit frustra Apostolus sine intermissione orantes. Nunquid sine intermissione genua flectimus, aut manus levamus? Orare hoc pacto sine intermissione, non possumus facere. Est alia interior oratio sine intermissione, oratio, quæ est desiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare. Continuum desiderium tuum, continua vox est. Tacebis si amare desistas. Flagrantia charitatis, clamor cordis est: si semper manet Charitas, semper clamor: si semper clamor, semper desideras. Hæc Augustinus. In quem locum notat Waldensis, de *Sacramentalibus titulo 7. Cap. 2.* intelligit per hoc desiderium continuum, orationem mentalem, & continuum affectum placendi DEO. A quibus nec deservire videtur magnus Basilii in *oratione ad Julianum* quo loco probat, non esse impossibile præceptum semper orandi: *Quia non est (inquit) impossibile, rem vehementer dilectam semper desiderare.* Nam amatores hujus sæculi, si ve comedant si ve bibant, rem amatam cum desiderio cogitant, & etiam inter dormiendum cum ea somniando versantur. Et in hanc quoque sententiam inclinat S. Thomas 2. 2. q. 83. art. 14.*

Sed certè, quamvis hæc civilis & congrua sit expositio, adhuc tamen non videtur propriè sensum literalem explicare ejus, quod ad litteram Christus Dominus significare voluit. Parabolæ enim ab ipso adductæ, propriè sumptæ orationi adaptantur: quia ratione oratio non est simplex desiderium, sed potius expressio, & manifestatio desiderij per verba interiora vel exteriora.

Tertia expositio commodior, & verior alijs Expositio 3. quæ melior ac verior videtur. Legend. Annotat. in hoc Reg. Cap. videtur, quam sequuntur Chrysostomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, *Sine intermissione orate,* & Cassianus *Collatione 9. & Collatione 23.* docentes, illis Scripturæ sententijs, quibus edocemur, vel semper, vel sine intermissione orandum, nihil aliud commendari, nisi perseverantiam, & assiduitatem orandi quam maximam habere possumus. Id enim propriè declarat Parabolæ de vidua

Prima est positio illorum verborum, oportet semper orari.

Alteriorum verborum, non deservire.

Tertia expositio, quæ melior ac verior videtur.

Legend. Annotat. in hoc Reg. Cap. videtur, quam sequuntur Chrysostomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, Sine intermissione orate, & Cassianus Collatione 9. & Collatione 23. docentes, illis Scripturæ sententijs, quibus edocemur, vel semper, vel sine intermissione orandum, nihil aliud commendari, nisi perseverantiam, & assiduitatem orandi quam maximam habere possumus. Id enim propriè declarat Parabolæ de vidua

Legend. Annotat. in hoc Reg. Cap. videtur, quam sequuntur Chrysostomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, Sine intermissione orate, & Cassianus Collatione 9. & Collatione 23. docentes, illis Scripturæ sententijs, quibus edocemur, vel semper, vel sine intermissione orandum, nihil aliud commendari, nisi perseverantiam, & assiduitatem orandi quam maximam habere possumus. Id enim propriè declarat Parabolæ de vidua

noft. An-
tonij 2.
part. di-
vini orij
Regul.
Tract. 3.
diffut. 6.
fecl. 2.
num. 329

dua apud iudicem instante, & de amico tres panes importune postulant. Quorum exemplo, non solum certis horis, sed omni tempore, obliata occasione, tum noctu, tum interdiu orationi vacare debemus. Et forte Divus Augustinus & Basilus hoc ipsum volunt, per continuam desiderium. Nam quantum ex ipsis colligi potest, non loquuntur de desiderio ita metaphysice & strictè, ut excludant loquutionem, sive clamorem, & petitionem. Et sic Augustinus intelligit per desiderium, continuam orationem mentalem. De quo omnino videndus, & attentè legendus Waldensis, ubi supra.

Vid. Com-
mentar. in
Regul.
noft.
Francise.
pag. 170.
Et ab hac
pag. us-
que ad
190. de
eximia
excellen-
tia exer-
citijs ora-
tionis,
igitur si
Scripturæ,
& Christi
Domini con-
siliium,
sive præcep-
tum de ora-
tione non
est impossi-
bile in eo
sensu, quo
prædicti Pa-
tres exponunt,
multò
minùs creden-
dum est,
impossibile
esse jugem
meditationem
vel orationem
quamvis, si
mathemati-
cè loquamur,
neatrum
semper exer-
ceri possit.
Nam, ut
rectè Cassianus
dicit Collatione
23. c. 5.
Quis unquam
inventus est,
qui nunquam
ullam cibi,
ullam indamen-
ti, aliarumve
rerum carnalium
gesserit
curam? unquam
de fratrum sus-
ceptione, de loci
commutatione,
de cellula ex-
structione sollicitus,
opem ali-
quam humani
concupiscentiæ
adjuvantis
Et in hoc sensu
loquitur primam
argumentum,
quo probatur,
impossibile
esse, nobis
hac corporis
fragilitate
circumstanti-
bus, ab hac
caelesti theoria
sive contempla-
tione aliquando
non divelli.

Jam ex dictis sit prima propositio. Non est impossibile in lege Domini meditari, & die ac nocte semper orare, dummodo hoc intelligatur secundo aut tertio modo ex dictis. Hæc conclusio constat ex auctoritate & testimonio Patrum, & præcipue eorum, quos nuper citavimus. Et maximè confirmatur: quia Regula nostra non ita strictè loquitur, ac Scriptura facit: nam hæc tantum de oratione, Regula verò, de oratione & meditatione vicissim facienda loquitur: multò autem facilius est, aliquando meditari, & aliquando orare, quàm semper orare, cum meditatio sit quædam speculativa consideratio, quæ in nobis plus perdurare & facilius exerceri potest, quàm oratio, quæ est quædam petitio. Igitur si Scripturæ, & Christi Domini consiliium, sive præceptum de oratione non est impossibile in eo sensu, quo prædicti Patres exponunt, multò minùs credendum est, impossibilem esse jugem meditationem vel orationem quamvis, si mathematicè loquamur, neatrum semper exerceri possit. Nam, ut rectè Cassianus dicit Collatione 23. c. 5. Quis unquam inventus est, qui nunquam ullam cibi, ullam indumenti, aliarumve rerum carnalium gesserit curam? unquam de fratrum susceptione, de loci commutatione, de cellula exstructione sollicitus, opem aliquam humani concupiscentiæ adjuvantis Et in hoc sensu loquitur primam argumentum, quo probatur, impossibile esse, nobis hac corporis fragilitate circumstanti, ab hac caelesti theoria sive contemplatione aliquando non divelli.

Secunda propositio. id quod Regula præcipit de meditatione & oratione continua, intelligendum est de continuatione & perpetuitate morali, in eo sensu, quo loquuntur Chrysostomus, Cassianus, & Theophylactus: non verò de mathematica & physica continuatione. Ita expressè hunc Regulæ nostræ articulum interpretatur noster pietissimus et eruditissimusque Thom. Waldens. de Sacramentalibus, titulo 9. Cap. 76. numero 3. Et patet primò: quia cum Regula semper præcipiat orare, neque illum tempus speciale designet, manifestè pro omni tempore, tam diurno, quàm nocturno, nos ad orationem hortatur. Secundò, quia Egyptij Monachi, ex quorum instituto nostram regulam promanasse non dubito, (ut ex Cassiano pluribus locis constat) omni tempore orationi vacabant. Tertio, quia in hoc sensu nostra Regula ante mitigationem, (ut ex Waldensè constat) fuit intellecta, & post reformationem (ut omnes nos testes sumus) in eodem sensu semper recepta est. Et denique ex medijs, quæ in Regula apponuntur, præcipue verò ex continua & jugi cellula custodia, quam ad assiduam quoque orationem præcedenti dubio ordinari probavimus, aperitè colligitur, mentem ipsam Regulæ fuisse, sine intermissione eo modo, quo possibile est, ad orationem & meditationem nos excitare.

Ad Primum nō positum Responderetur, id non esse impossibile, si intelligatur de assidua aemoralit: Patres verò, quando censent esse impossibile semper orare, loquuntur de continuatione mathematica, qua ratione præceptum est omnino impossibile: non verò primo modo, quia sic possibile est, varijs modis adimpleri, vel meditando, vel orando, aut divinæ scripturæ, vel alijs scientiis ei deservientibus studendo. Modus tamen aprior & compendiosior, quo Patres utebantur, ut huic præcepto satisfacerent, erat frequens, & creberrimus brevium orationum, quæ jaculatoriæ vocantur, usus. Huncque fuisse morem antiquorum Monachorum, D. Augustinus dicit Epistol. ad Probam, & Cassianus lib. 2. institutionum Cap. 20. docent. Quam ob rem, ait Cassianus, vitium consent, breves quidem, sed creberrimæ orationes fieri. Hoc quidem, ut frequentius Dominum aspiciamus, jugiter eis coherere possumus: illud verò, ut insidiantis jacula, qua infligere nobis tunc præcipit cum oramus insistit, succincta brevitate vitemus. In quem Cassiani locum præfatus Waldens. de Sacramentalibus, titulo 1. Cap. 12. num. 5. advertit, omnes istas orationes, non obstante intermissione ista frequenti, posse unam constituere orationem per sequeamodum ponunt: Logici unam speciem quantitatis dicunt simpliciter per se unam.

Ad secundum argumentum sufficiebat Ecclesiæ & tot summorum Pontificum auctoritas, qui nostram Regulam confirmarunt. Sed, ut omni scrupulo averteretur, facilius illud solvamus, dicentes, quòd quamvis actus interiores non possint nobis absoluitè præcipi, neque aliqua lege mandari: possumus tamen nos libere aliquo voto ad eos obligari, & aliquam legem amplecti, ubi hi præcipiantur: & utrumque horum coningit in professione nostræ Regule, in qua ex duplici capite ad ea, quæ in ipsa præcipiuntur, sive interiora, sive exteriora sint, obligamur. Primò quia profitemur obedientiam secundum Regulam. Ex hoc capite tenemur ad omnia Regulæ præcepta, ut communitate Doctores docent. Secundò, quia etiam si votum non intervenisset, nos liberè sub hac lege & Regula cum vivere decrevimus, ex contequenti etiam volumus, omnes ejus leges & mandata in suo robore, & ut in ipsa jacent, acceptare.

Ad tertium dicimus, novum non esse inter monachos institutum semper orandi: imò, Cassiano teste Collatione 9. Cap. 1. Omnis Monachi finis, cordisque perfectio ad jugem atque indissruptam orationis perseverantiam tendit: & quantum humana fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Unde Chrysostomus seu porius noster Joannes Hierosolymitanus opere perfecto in Matthæum Homilia 8. Non est ita (inquit) fulgidum calum vario stellarum choro, ut Eremitus. Et infra loquens de assidua illorum Monachorum oratione ait: Neque enim quando jejunt & vigiliant, vacare post diem dignum existimant, sed noctis quoque sacris Hymnis & Vigilijs, dies autem in orationibus & manuum operationibus consumunt. Et Gregorius Nazianzenus lib. 7. de reconciliatione: Desiderabam (inquit) videre sanctum illum psallentium chorum, gloriam offerentium DEO in Ecclesia, cupiens aspicere illos, qui in lege Domini mediantur die ac nocte, & exultationes DEI sunt in gutture eorum, qui ad exemplum, & communionem melioris vite ceteri omnibus vivunt, legi Dei, atque Evangelij Christi

Solvuntur argu-
menta contra-
ria.

An & quomodo actus interiores præcipi valeant

IESU
Spir.
II
VIII
26

ri or-
hella
odas in
oslem-
um: ex
quid
Die as
ibu 71-
entione
& 71-
pobis
illorum
ambus
verbo
operi
sempe
orari
Francise
pag. 170.
Et ab hac
pag. us-
que ad
190. de
eximia
excellen-
tia exer-
citijs ora-
tionis,
igitur si
Scripturæ,
& Christi
Domini con-
siliium,
sive præcep-
tum de ora-
tione non
est impossi-
bile in eo
sensu, quo
prædicti Pa-
tres exponunt,
multò
minùs creden-
dum est,
impossibile
esse jugem
meditationem
vel orationem
quamvis, si
mathemati-
cè loquamur,
neatrum
semper exer-
ceri possit.
Nam, ut
rectè Cassianus
dicit Collatione
23. c. 5.
Quis unquam
inventus est,
qui nunquam
ullam cibi,
ullam indamen-
ti, aliarumve
rerum carnalium
gesserit
curam? unquam
de fratrum sus-
ceptione, de loci
commutatione,
de cellula ex-
structione sollicitus,
opem ali-
quam humani
concupiscentiæ
adjuvantis
Et in hoc sensu
loquitur primam
argumentum,
quo probatur,
impossibile
esse, nobis
hac corporis
fragilitate
circumstanti-
bus, ab hac
caelesti theoria
sive contempla-
tione aliquando
non divelli.

Christi taciti predicatorum. Ex quibus fit, curam hanc, pervigilemque sollicitudinem Divinis orationibus, meditationibusque vacandi, noviter ab Authore nostrae Regulae non fuisse excogitatum, sed olim fuisse adinventam, simulque cum monastico Instituto ortam: quamvis libenter fateatur, nullibi nisi in Ordine nostro (saltem cum rigore & per modum praecepti) permanisse.

D VBIUM III.

Quae sint, ad quae quis teneatur, ut huic Regulae praecepto satisfaciatur.

Cum ex dictis constet, orationem ac meditationem possimum esse nostrae Regulae finem, non est dubium, quin ad ejus observantiam majori obligatione, quam ad alia media vel praecepta Regulae, teneamur: & sic majori conatu ad illum attendendum est diligenter, quantum fuerit ex parte nostra curantes, ne incapaces & inhabiles reddamur ad hujus finis assequutionem. Unde praesens dubium inquirat, quae & quanta erit haec obligatio.

Finis praecepti non cadat sub praecepto.

Finis praecepti alius generalis, alius specialis.

Pro parte negativa in primis urget commune illud Theologorum axioma, quod finis praecepti non cadit sub praecepto, ac proinde videtur, quod finis Regulae non cadat sub illa, neque sub aliqua alia obligatione.

Pro hujus resolutione sciendum est, finem alicujus praecepti duplicem esse: alium specialem, alium verò generalem, qui communis est omnibus praeceptis, qualis est charitas. Et quidem finis hic posterior non continetur sub praecepto quolibet, quamvis omnium sit finis: quia licet actus omnium virtutum ordinentur ad charitatem, hic tamen finis non comprehenditur in quolibet speciali praecepto, nec legis divinae nec humanae. Etenim neque ab homine, nec à Deo punitur, tanquam praecepti transgressor, qui parentibus debitum honorem impendit, licet hoc faciat absque charitate, & DEI dilectione, ut notavit D. Tho. praeceptum 1. 2. q. 100. art. 9. Finis verò praecepti specialis sub praecepto continetur, ut in praecepto peculiari & speciali diligendi DEUM, explicat idem D. Tho. in dicta quaest. 100. art. 10. Et hoc est, quod communiter dicitur, praeceptum continere finem proximum, non tamen remotum, ut ex D. Tho. manifestè deducitur, & praeceptum probatur ex q. 4. art. 4. ad primum 2. 2. ubi ita scribit: *Sub praecepto, quod datur de actu alicujus virtutis, non cadit modus quem habet ille, actus ex alia superiori voluntate: cadit tamen sub praecepto modus ille, qui pertinet ad rem propriae virtutis.* Ibi D. Tho. per modum actus intelligit ejus circumstantias, quarum praeceptus est circumstantia finis, sive objecti, quae in moralibus coincidunt & in specie, quod finis proximus Religionis sive Regulae, etiam si neque Regula ipsa, neque statuta Religionis obligent ad culpam mortalem, cadat sub gravi obligatione, docuerunt Antoninus 3. p. Summa 11. 16. §. 7. Turrectem in proemio Regulae D. Benedicti & D. Tho. non obscure significat, 2. 2. q. 147. art. 3. ad secundum, & manifestè ibi Cajetanus: & inter juniores, doctissimus Bannez 2. 2. quaest. 33. art. 3. dubio 3. docet, in suo Ordine eum Religiosum peccare mortaliter, qui sit incapax, vel non conatur, cum possit, ad praedicandum: quia hic est suae Religio-

nis finis. Si haec igitur vera sunt, aperte colligitur non esse tutum in conscientia, qui in nostro Ordine non contenderit se expeditum & habilem reddere ad meditationem & orationem.

Sed quia haec prima facie, & scrupulosi dicta videntur, oportet, ad sedandas conscientias, ea nos amplius explicare, docentes, quae ratione faciendae sit haec expeditio. Tunc igitur nos habiles & expeditos reddidisse dicemur, quando, quantum in nobis fuerit, ea impedimenta praepediunt: ea (inquam) quibus spontaneè, non bis aut iterum, sed jam quasi innata consuetudine retinemur. Nam de illis, quae ex obedientia contingunt, impedimentis non est multum curandum, ut *infra* dicam.

Praeterea, etiam quis, (quantum ad praesens attinet) ad orationem habilis dicitur, si praedicta adhuc ligatus vinculis sive impedimentis, ad meditationem & orationem quoquo modo aspicer, eam (scilicet) desiderando, & aliqua ex sua parte adhibendo media, ut est lectio devotè vacare, aut horas à Constitutionibus orationi deputatas non intermittere. Ex quo infero, eum, qui ab aliqua passione ita se vincit & superari permittit, ut deinceps animum demittat meditandi & orandi, saltem eo modo, quo nunc dixi, in periculoso statu versari: quia quantum est ex sua parte, desistit ab intentione consequendi proprium finem.

Sed quaeret aliquis, an satisfaciatur quis huic obligationi, si tempora ad mentale orationem determinata cum alijs adimpleat, alijs verò temporibus nullam de meditatione orationem, ut curam gerat.

D. Augustus, in *lib. de heresibus Cap. 57.* & Beda in *Commentariis in Cap. 18. Luc. D. Anselmus, & alij in C. 5. 1. ad Thessalonicenses* docent, eum semper orare juxta Christi & Apostoli praeceptum, qui statutas, & certas orandi horas non praetermittit: & ita exponunt illud, *Oportet semper orare.* Sed certè haec expositio non multum litterae quadrat, Nam (ut *dubio 2.* probavimus) Christus Dominus illis parabolis, quibus confirmavit hoc dictum, nempe, de vidua instante apud Judicem, & de amico media nocte petente tres panes, non solum certis horis, verum etiam omni oblata occasione, die ac nocte orationi vacandum esse ostendit.

Deinde quia nostra Regula non certas determinat horas, cum id facile posset: sed indiscriminam die ac nocte praecepti orare. Praeterea etiam, quia praedicti Patres loquuntur de oratione vocali, quae non potest esse perpetua: non verò de mentali; ut rectè annotavit nostr. sapientissimus Waldensis de *Sacramento alibus tit. 1. Cap. 3.* Nam mentale posse esse continuam docuerunt Augustinus, & alij patres, ubi supra. Nos verò hic loquimur de mentali.

Quare aliter & melius dicendum est, eum, qui horis designatis orationi cum ceteris assistit animo, & intentione orandi, etiam si aliis temporibus orationis vel meditationis non recorderetur, nostro Regulae scopo & fini quoquo modo, licet non plenè satisfacere: quia hic non se reddit inhabilem ad Regulae finem consequendum, licet ad eum non tendat perfectiori modo, quo potest. Sicut cui ex proprio Instituto comperit praedicare, si ille intentionem habeat praedicandi, & aequaliter se ad hoc disponendi, licet non ita ut posset, vel ut alij student, literis vacet: non ideo se reddit inhabi-

Anima
adver-
tenda
doctum

Quid de
Francibus
licet

Quando
do, &
quon-
do po-
riculo
stus ve-
seur ho-
ja Reli-
gionis
alumnus

De offi-
dir. Aug.
§. 6. 6.
Bona. 2. 6.
§. 10. Reg.
§. 10. ad
20.

Franc. 6.

30. 6. 2.

par. 1. 1.

Cerul. 1.

cap. 1.

Reg. Mo-
nasterii.

6. 2. 7. 4.

B. Franc.

6. 3. 1. 1.

§. 1. de of-
f. lazariorum.

Quid di-
cendum
sit juva-
melio-
rem ten-
tentiam

lem,

lem, sed potius aliqua ratione fit aprus & capax. Ita in nostro proposito dicendum est de eo, qui intentionem habet, si possit, semper orandi, & aliquando orat.

Notandum est, amen, quod hic, licet non esset transgressor finis Regulae, quia ad ejus adimplerionem sufficit intentio exequendi illum, sine dubio peccat venialiter, in quantum transgreditur Regulae praeceptum, quo statuitur, ut omni tempore Orationis, & meditationi vacemus.

Quid de
Fratribus
laicis?

¶ Dico secundo, probabile esse, Fratres laicos non ita stricte ad orationem continuam teneri, sicut Clericos & Choristas. Ratio est: quia officium laicorum & eorum destinatio potius est laboribus manuum, vel exercitiis corporalibus deservire, quam orare aut contemplari: & hoc omnium Religionum consuetudine servatur, ut in administratione vitae activae praecepta recipiantur. Et ob hanc rationem alibi nos docebitur, non posse ad actionem Religionem intuitu majoris perfectionis transire: quia in unaquaque Religione eundem scopum habere debent, scilicet, opera vitae activae, quae eorum est finis principalis. Et ob id docuit

Sylvest. verbo (*Hor. Canon.*) Fratres laicos peccare mortaliter, si in ministerii vitae activae negligenter se gerant. ¶ Verum (quicquid sit de hac re & opinione Sylvestri) adhuc probabilius existimo, eos ex vi nostrae Regulae aequè ac ceteros Choristas ad orationem teneri. Tum quia in Regula aequè omnibus indicitur labor manuum, & Orationis mentalis. Tum etiam, quia inter nos communi interpretatione receptum est, eos aequè ac reliquos ad orationem obligari.

Unde ad rationem in oppositum adductam responderetur, eam procedere de fine medio, & remoto, non verò de proximo ac immediato. Tum etiam argumentum non arguet: quia illud Theologorum Axioma intelligendum est de fine actu moralium. Nos verò hic non loquimur de fine actu, sed de fine status ac professionis monasticæ: de quo noster sermo procedit.

De off.
div. Aug.
Reg. c. 6.
Bene. 2. c.
8. q. 2. Reg.
usque ad
20.
Franc. c.
30. & 2.
par. stat.
Carthuf.
cap. 1.
Reg. Mo-
na. bar.
c. 23. 7. 2. 4.
B. Franc.
c. 3. Reg.
agit de of-
laicorum.

CAPUT SEPTIMUM.

De Horis Canonicis.

TEXTVS.

H I, qui Horas Canonicas cum Clericis dicere norunt, eas dicant secundum constitutionem Sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesiae approbatam. Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noster dicant in nocturnis vigiliis, exceptis Dominicis & solemnibus diebus, in quorum vigiliis praedictum numerum statuumus duplicari: ut dicatur Pater noster vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus. At ut in alijs quoque Horis septies similiter eadem dicatur oratio sigillatim, praeter officia vespertina, in quibus eam quindecies dicere debeatis.

GLOSSA VII.

POST orationem mentalem, de vocali sermonem Regula instituit, utpote de re maxime ad illam conducente. Nam ut author est D. Augustinus in Epistola ad Probam, Ne desiderium respicias, instaurandum est crebro aliquibus certis verbis. Et in eadem Epistola Cap. 9. ait: Interdum voce nos ipsos ad devotionem ac rursus excitamus. Et ob id docuit etiam Cassianus, (in Cap. praecedenti adnotavimus,) facile morem antiquorum monachorum, breves quidem & creberrimas orationes jacularitias fundere: nam non solum interiori mente, sed etiam corpore, & lingua debita servitutis obsequium DEO reddendum est. Quare oratio vocalis valde utilis ad exercitium mentalis, imò & necessaria & obligatoria est, quando ex praecepto Ecclesiae, vel aliorum Superiorum, certas preces recitare jubemur, ut in praesenti Capite Regulae praecepit.

Ex hoc Cap. tria eliciuntur. Primum, quod tam Clerici, quàm reliqui, qui ut Horarum officium noverint, ad ejus recitationem tenentur. Secundum, quod officium divinum in Ordine recitandum est secundum Constitutionem sanctorum Patrum. Tertium, quod Fratres Laici, vel hi, qui Horas Canonicas nondum recitare noverint,

tenentur eorum loco certas orationes vocales in hoc Cap. assignatas dicere.

Hi qui Horas Canonicas cum Clericis dicere noverint. Circa priora verba, nempe, Horas Canonicas, notandum est: primum certas preces, quae in septem partes principales dividi solent, nempe in Nocturnas, & Laudes, Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, Vesperas, & Completorium, appellari & Horas Canonicas, & divinum Officium. Ideo etiam hae Horas Canonicas dicuntur, quia certis horis prae scripta Canonum sanctiones recitandae sunt. Dicitur praeterea officium Divinum, quoniam proprium est munus Clericorum & Monachorum, DEUM per certa & statuta tempora orare: & quia in ipso continetur id, quod facere erga DEUM debent, ob id appellatur officium: & in hoc dicitur Divinum, quia in eo divinae laudes continentur. Et hoc est, quod Regula intelligit per Horas Canonicas.

Secundò in illis verbis, cum Clericis dicere norunt, Dabimus se offerit circa eorum tantum instructionem. Videtur enim ex his verbis colligi, quod qui officium divinum recitare noverint, sive clerici sive laici, ad illud tenentur. Nam absolute Regula inquit, Qui noverint. Ergo si Laicus noverint, obligabitur.

Respon-

D. bij
inciden-
tis solu-
tio.